

บทนำ

ปลาหมึกเป็นสัตว์ทะเลที่รู้จักกันทั่วไป ปลาหมึกไม่ใช่ปลา แต่ทางวิทยาศาสตร์จัดไว้ในพวกเดียวกับหอย (Phylum Mollusca) อยู่ในชั้น Cephalopoda ปลาหมึกมีวิวัฒนาการทางด้านรูปร่างที่ต่างออกไปจากหอยพวกอื่น ๆ โดยเฉพาะอวัยวะส่วนหัวที่เจริญมากที่สุดได้แก่ ตา และระยะงอครีบรอบปาก

ปลาหมึกใช้เป็นอาหารที่มีรสชาติดีไม่แพ้สัตว์น้ำอื่น ๆ ราคาไม่แพงนัก และมีบริโภคตลอดปีเป็นที่นิยมบริโภคมาก โดยเฉพาะประเทศทางแถบเอเชีย ใช้ประกอบอาหารทั้งสด และแห้ง สำหรับในประเทศไทย ปลาหมึกนอกจากเป็นอาหารที่สำคัญแล้ว ยังเป็นสินค้าออกที่สำคัญ โดยส่งทั้งปลาหมึกสด และแห้งไปยังต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ฮองกง ปลาหมึกสดที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นพวกปลาหมึกกระดองที่ลอกผิว แกะกระดอง และดึงหัวออกนำส่วนลำตัวแช่เย็น ส่วนหัวขายในประเทศ โดยบดทำลูกชิ้นหรือบิงขายสด ๆ ส่วนกระดองเฉพาะพวกที่มีขนาดใหญ่ นำไปขายใช้เป็นอาหารสัตว์เลี้ยง เช่น นก หรือนำไปเข้าเครื่องยา

จะเห็นว่าปลาหมึกมีความสำคัญมากทางเศรษฐกิจ ในทางชีววิทยาปลาหมึกเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ขนาดใหญ่ หาง่าย สะดวกในการศึกษามากกว่าสัตว์อื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีเซลล์ประสาทขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาเกี่ยวกับระบบประสาท และค่านพดติกรรม (Lane, 1960)

ปัจจุบันพลเมืองในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ประกอบกับการประมงเจริญก้าวหน้า และขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้ปริมาณการจับสัตว์น้ำมากขึ้น จากสถิติจำนวนปลาหมึกที่ซื้อขายกันที่สะพานปลากรุงเทพฯ ตั้งแต่ปี 2512 - 2516 คือ

ปี 2512	ประมาณ	1,309.94	ตัน
ปี 2513	"	1,411.55	"
ปี 2514	"	2,699.99	"
ปี 2515	"	5,457.19	"
ปี 2516	"	3,503.24	" (ตาราง 4)

จะเห็นว่าปริมาณปลาหมึกในปี 2516 ลดลง ทั้งที่การประมงเจริญขึ้น เมื่อปริมาณปลาหมึกที่จับได้ลดลง ราคาปลาหมึกก็สูงขึ้น อันเป็นผลกระทบกระเทือนทางเศรษฐกิจของประชาชน ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับชีววิทยาของปลาหมึกจึงมีความสำคัญ และจำเป็น เพื่อให้รู้ปัญหา และวิธีการทางด้านอนุรักษ์ และส่งเสริมเพาะพันธุ์ให้มากขึ้น

ชนิดต่าง ๆ ของปลาหมึกในประเทศไทย เคยมีผู้ศึกษามาบ้าง เช่น Robson (1928) ศึกษาปลาหมึกในแถบอินโดจีน พบปลาหมึก 8 species และได้จากอ่าวไทย 3 species Suvatti (1950) รวบรวมรายชื่อปลาหมึกที่พบในประเทศไทยมี 5 families 7 species สุชาติ (2507) กล่าวถึงปลาหมึกในประเทศไทยมี 4 genera ศิริ (2508) กล่าวถึงปลาหมึกที่ตกได้บริเวณเกาะนมสาว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เป็น *Loligo* sp. โชติ (2509) รายงานถึงปลาหมึกในประเทศไทยมี 2 Orders 5 families 12 species จินดา (2510) กล่าวโดยทั่วไปเกี่ยวกับปลาหมึกในประเทศไทยว่ามีไม่น้อยกว่า 8 species ประเสริฐ (2512) รายงานปลาหมึกที่พบในประเทศไทยมี 4 species หน่วยสำรวจแหล่ง-ประมง (2512) รายงานปลาหมึกที่พบในประเทศไทย 4 families 8 species

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเบื้องต้นด้านอนุกรมวิธาน (Taxonomy) เพื่อให้ทราบถึงชนิด และลักษณะของปลาหมึกที่มีในอ่าวไทย ซึ่งจะเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยในด้านอื่น ๆ ต่อไป เพราะการศึกษาเกี่ยวกับชนิดของปลาหมึกในประเทศไทยที่แล้วมานั้นน้อย และข้อมูลที่ได้ยังสับสนอยู่มาก.